

Mellem lys og mørke – om forestillingen *Death*

Af Agnethe Poulsen

Vi starter i mørket. Scenen bliver kun svagt oplyst af projektører fra loftet. Lyset har en varm tone. Fire skikkelser står forrest på scenen, fire kvinder hvis ansigter skjules af mørket, fire silhuetter med ryggen til det sparsomme lys. Kvinderne står som fire utydelige støtter ved hver sin mikrofon, konturer og farver er udviskede, men lyset mod deres rygge giver dem et gyldent omrids. Håret får glitrende glorier hvor lyset rammer det, der opstår aflange lyslinier på tøj, sko og arme. En af kvinderne har en T-shirt på, og huden på hendes bare arm er sprødt gyldenbrun, en kontrast til dunkelheden, der skjuler resten af hende. Det er, som om kun dette lille stykke af armen får liv, identitet. T-shirten er hvid med sorte striber. Lyset gør blusen gennemsigtig, så man aner konturerne af hendes arme og talje.

Røgskyer og lysets grænseflader

Lyset opdeler rummet. Vi, publikum, sidder i halvmørke. Det forreste og midterste stykke af scenegulvet er blødt oplyst, så man kan se, at det er et sort linoleumsgulv, men ikke meget mere. Slid, snavs og eventuelle ridser er ikke synlige for øjet. Resten af rummet, bagved og i siderne, er indhyllet i mørke.

En maskine bag ved den første kvinde puster røg ud, en spruttende lyd efterfulgt af hvide, bløde bølger der indhyller hendes skikkelse. Så snart røgmaskinen er stoppet, starter den næste bag ved kvinde nummer to. Røgen er skiftevis kridhvid og gullig, først gennemtrængende, tyk og dækkende, som om den var en lige så fast skikkelse som de kroppe den omfavner. Dens skygge strækker sig lang frem foran hver kvinde, forsøger at blive ét med hendes aflange, tynde skygge. Men hurtigt mister røgen sin tyngde, bliver tyndere, mere gennemsigtig, som et slør snarere end en dyne. De sidste to kvinder dækkes kortvarig af røg fra hver sin maskine, en smule forskudt. Røgen lægger sig i lag, mens den langsomt fordamper og svæver op mod projektørerne i loftet, gennemsigtig i lysets skin, som skyer på en sommerhimmel.

Et øjeblik bliver der mørk i salen, en indvendig nat, så tyk at man næsten kan skære igennem den. Så tændes projektørerne igen, men nu er farvetonen skiftet, lyset er skarpere, koldere. Kvinderne går frem og tilbage på scenen, taler, synger, ud af lyset, ind i lyset. Det ene sekund er de til stede, synlige, det næste er de udviskede, usynlige for øjet, gået i ét med mørket. Lyset fra projektørerne dæmpes, bliver varmere igen. Kvinderne stiller sig i tæt rundkreds, tænder en lommelygte. Lysstrålen er tynd og blåligt skarp. De går frem og tilbage over scenegulvet, lyser med den, tilsyneladende søgende efter noget. Det dæmpede projektørlys gør konturerne blødere, mere utydelige.

Døden som tæppemonster

Langsomt skrues der op for lyset, det bliver skarpere end før, og et kort øjeblik kan man se kvindernes ansigtstræk, inden belysningen igen dæmpes, og de bliver til anonyme skikkelser.

Røgen spytted ud igen og dækker scenen som et gulligt, halvgennemsigtigt tæppe. Kvinderne forsvinder tilbage i mørket i scenens bagende. En tæppelignende presenning ligger på scenegulvet, halvvejs mellem lyset og mørket. Den pustes op, tager form, og med flydende, bølgende bevægelser ruller den fremad henover scenen. Den ligner et langsomt voksende monster, delt i to, en gråliggrøn overflade berørt af det varme projektørlys, og de sorte skyggesider som ikke får del i lyset. Den vokser sig større, kommer nærmere, større og større bliver den og synes pludselig faretruende, som om den vil opsluge én, et enormt og ustyrligt kaosvæsen - indtil den falder sammen og kvinderne kommer til syne igen.

Først nu, i disse øjeblikke, føler jeg noget for forestillingen. En fornemmelse af transcendens, at vi først nu er kommet til det egentlige, til det der får forestillingen til at leve. Hvad skaber denne følelse? Hvorfor skal der en presenning fyldt med luft til, før jeg kan føle noget ved stykket? Måske fordi jeg har været vidne til, at hverdagen må træde i baggrunden mens noget større trænger igennem sprækkerne i vores almindelige liv, nu hvor det store, dualistiske væsen delt i lys og mørke har taget form på scenen, i lyset, i rummet. Er det et portræt, et billede på døden? Og hvad skal det sige mig som publikum?

Mørkets tavse tale

Nu slukkes projektørerne, der har oplyst kvinderne bagfra, og lys tændes bagved publikum, så kvinderne for første gang oplyses forfra. Nu, endelig, kan man se deres ansigter i fuld belysning, nu er de ikke længere anonyme, men personer med individuelle træk. Lyset er koldt. De griber hver en mikrofon, går helt frem til publikum på første række, synger på skift, mens de bevæger sig helt tæt på. Pigen i den sribede bluse læner sig frem mod mig, hendes ansigt er skiftevis i skygge, når hun står foroverbøjet, og blødt berørt af det kolde, vage lys når hun trækker sig tilbage. Lyset forvandler hendes ansigt til sære overflader af skygge i forskellige grader, brudt på næsen, panden og håret, der farves sølvgrå af lyset.

Til sidst trækker kvinderne sig tilbage, står midt på scenen, fuldt oplyste, så farverne i huden, håret og tøjene igen er synlige, naturlige som man ville se dem i stuebelysning. Kvinderne smiler let, har læbestift på, hvilket jeg nu for første gang bemærker. Før var de ansigtsløse skikkelser, der talte med usynlige læber, nu har de fået et ansigt. Vi er kommet om på den anden side af det hverdagslige, det banale, noget andet har trængt sig på, noget der ikke kan ignoreres. Noget er sket, selvom denne oplevelse ikke tager form som andet end en fornemmelse af noget større, noget der ligger uden for vores erfaringshorisont. Måske er det netop sådan, døden manifesterer sig? Som det vi ikke kan tale om, men kun kan ane omridset af. Som kun kan forstås i forhold til alt det, den ikke er – lyd, lys, bevægelse, liv.

*Hi Scores af Kim Hiorthøy, 1.del af dobbeltforestillingen Death. Dans og produktion: Fanclub aka Andrea Deres, Carolina Bäckman, Ellesiv V. Selseng & Sofia Karlsson.
Koreografi: Kim Hiorthøy (Hi Scores) & Itamar Serussi (Klara)*